

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
PRVI ODJEL

PREDMET BAJČIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 67334/13)

PRESUDA

Članak 4. Protokola br. 7 • Pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari • Prekršajni postupak i kazneni postupak po optužnici zbog prometne nesreće • Vožnja brzinom većom od dopuštene ključna za osudu podnositelja zahtjeva u prekršajnom postupku i važan dio optužbe protiv njega i njegove osude u kaznenom postupku • Djelomično preklapanje činjenica koje su bile predmet obaju postupaka i rizik od „dvostrukog odmjeravanja“ kazne i neutemeljenog ponovnog progona • Dvama postupcima nastojale su se ostvariti komplementarne svrhe prilikom rješavanja različitih aspekata nepoštovanja propisa o sigurnosti u prometu na cestama, s tim da je kazneni postupak ograničen na posebno teška kaznena djela • Dvojni postupak i kazna bili su predvidljiva posljedica postupanja podnositelja zahtjeva • Odgovarajuća suradnja između dvaju sudova i dva postupka koji čine koherentnu cjelinu • Šteta koju je podnositelj pretrpio zbog dupliciranja postupka nije bila veća nego što je to bilo strogo potrebno • Izrečene kazne zajedno ne prelaze ono što je bilo strogo potrebno u odnosu na težinu dotičnih kaznenih djela • Djelotvorna, razmjerna i odvraćajuća kazna za postupanje • Dva komplementarna postupka bila su dovoljno povezana u naravi i u vremenu • Postupci i kazne čine koherentnu i razmjernu cjelinu

STRASBOURG

8. listopada 2020.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Bajčić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Armen Harutyunyan,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir:

gore navedeni zahtjev protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljani g. Sanjin Bajčić („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 13. listopada 2013.,

odluku od 27. siječnja 2014. godine da se hrvatsku Vladu obavijesti o prigovoru u pogledu prava da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari, a da se ostatak zahtjeva odbaci kao nedopušten sukladno pravilu 54. stavku 3. Poslovnika Suda,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 8. rujna 2020. godine, donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se odnosi na navode podnositelja da je dva puta kažnjen za isto kažnjivo djelo u suprotnosti s člankom 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju. Podnositelj zahtjeva prvo je kažnjen novčanom kaznom u prekršajnom postupku zbog vožnje brzinom većom od dopuštene, upravljanja neispravnim vozilom i napuštanja mjesta prometne nesreće. U naknadnom kaznenom postupku, podnositelj zahtjeva osuđen je na kaznu zatvora zbog izazivanja prometne nesreće u kojoj je druga osoba smrtno stradala.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjeva rođen je 1966. godine. Pred Sudom ga je zastupao g. G. Marjanović, odvjetnik iz Rijeke.

3. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Oko 11.20 sati 13. listopada 2004. godine podnositelj zahtjeva, koji je vozio brzinom većom od dopuštene, izazvao je prometnu nesreću u Rijeci u kojoj je jedna osoba smrtno stradala.

5. Dana 25. studenog 2004. policija u Rijeci zatražila je pokretanje prekršajnog postupka protiv podnositelja zahtjeva na Prekršajnom sudu u Rijeci. Dana 31. srpnja 2006. sud je izdao prekršajni nalog kojim je

podnositelja zahtjeva proglasio krivim. U mjeri u kojoj je to relevantno, sud je naveo kako slijedi.

“Dana 13.10.2004. u 11.20 sati je [podnositelj] kao vozač upravljao osobnim automobilom... naseljem Draga Brig iz smjera naselja Sv. Kuzam u smjeru Rijeke.

[Podnositelj je] dolaskom kod kbr. 73/9 na dijelu ceste gdje nema nogostupa, gdje je kolnik sužen i nepregledan uslijed visokih zidova i živica dvorišta kuća koji omeđuju isti, a brzina je postavljenim prometnim znakom ograničena na 40 km/h. Prema dužini traga kočenja od 29 metara utvrđeno je da je brzina kretanja bila najmanje 80 km/h, što je prekoračenje od 40 km/h u trenutku kad je uočio pješakinju, S.M., koja je stupila na kolnik izlazeći iz dvorišta kbr 73/9. [Podnositelj zahtjeva] je izgubio kontrolu nad vozilom i prednjim dijelom automobila udario pješakinju i nastavio se nekontrolirano kretati. Prolaskom daljnjih 12,5 m prednjim desnim dijelom automobila udario je u kameno betonski zid uz desni rub ceste, nakon čega je [podnositelj zahtjeva] napustio mjesto prometne nesreće bez zaustavljanja, a da nije pružio pomoć unesrećenoj, te nije o nesreći izvijestio policiju i sačekao dolazak policijske ophodnje. Naknadno je pregledom vozila utvrđeno da je vozilo tehnički neispravno utoliko što su prednji pneumatici na gaznom sloju istrošeni utoliko što je je istrošenost ispod WTI oznake proizvođača. Dakle:

1. vozeći [vozilo] u naselju brzinom koja je za 40 km/sat veća od dopuštene brzine, što je protivno odredbi članka 53. stavak 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama,

[podnositelj zahtjeva] počinio je prekršaj kažnjiv po članku 53. stavak 5. istog Zakona;

2. vozeći vozilo čiji je [dio opreme] bio neispravan i kao vozač u [cestovnom] prometu koji je postupio suprotno odredbi članka 239. st.1 Zakona o sigurnosti prometa na cestama,

[podnositelj zahtjeva] počinio je prekršaj kažnjiv po članku 239. stavak 9. istog Zakona;

3. postupajući protivno odredbi čl. 176. st.1 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, nije ostao na mjestu prometne nesreće ili obavijestio najbližu policijsku postaju ili sačekao dolazak ovlaštene osobe koja obavlja očevid,

[podnositelj zahtjeva] počinio je prekršaj kažnjiv po članku 176. st.3 citiranog Zakona.”

Podnositelju zahtjeva izrečena je novčana kazna u iznosu od 700,00 hrvatskih kuna (HRK – približno 95,00 eura (EUR)) zbog prekoračenja dopuštene brzine, 400,00 HRK (približno 55,00 EUR) zbog upravljanja neispravnim automobilom i 3.000,00 HRK (približno 400,00 EUR) zbog napuštanja mjesta nesreće, a da o nesreći nije obavijestio policiju. Izrečena mu je zabrana upravljanja motornim vozilom u trajanju od šest mjeseci i u evidenciju mu je upisano pet negativnih prekršajnih bodova.

6. Protiv prekršajnog naloga Prekršajnog suda u Rijeci nije podnesena žalba i ta je odluka postala pravomoćna 31. srpnja 2006. godine.

7. U međuvremenu, nakon što je ispitalo podnositelja zahtjeva i nekoliko drugih svjedoka, dana 9. lipnja 2005. Državno odvjetništvo u Rijeci podiglo je optužnicu protiv podnositelja zahtjeva zbog kaznenog djela iz članka 272.

Kaznenog zakona jer je 13. listopada 2004. godine izazvao prometnu nesreću sa smrtnim ishodom. Mjerodavni dio optužnice glasi kako slijedi:

„[D]ana 13. listopada 2004. u 11.20 sati u naselju Draga Brig kod kućnog br. 73/9 [podnositelj zahtjeva] upravljao je osobnim automobilom ... iz smjera Svetog Kuzma u smjeru Rijeke, ... pristajući da time ugrozi sigurnost drugih sudionika u prometu, protivno odredbi članka 53. stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, vozio brzinom od najmanje 72 km/h usprkos prometnom znaku ograničene brzine od 40 km na sat ... izgubio kontrolu nad vozilom i prednjim desnim dijelom automobila udario u pješakinju ... S.M., prouzročivši joj ozljede ... [a u konačnici i] smrt;

dakle, kršenjem propisa o sigurnosti prometa na cestama tako ugrozio promet da je izazvao nesreću u kojoj je jedna osoba umrla,

pa da je time počinio kazneno djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa - izazivanjem prometne nesreće iz članka 272. stavaka 1. i 3. Kaznenog zakona.....“

8. Dana 21. ožujka 2011. Općinski sud u Rijeci proglasio je podnositelja zahtjeva krivim po optužnici i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci. Mjerodavni dio presude suda glasi kako slijedi.

“Dana 13. listopada 2004. godine oko 11.20 u naselju Draga Brig kod kbr. 73/9 [podnositelj zahtjeva] upravljao osobnim vozilom... iz smjera Svetog Kuzma u smjeru Rijeke, brzinom od 69,60 km/h, protivno odredbi čl. 53.st.1 Zakona o sigurnosti prometa na cestama, usprkos prometnim znakom ograničene brzine od 40 km/h, olako držeći da takvom vožnjom neće ugroziti sigurnost drugih sudionika u prometu, uslijed čega je dolaskom kod kbr. 73/9 na dijelu kolnika gdje nema nogostupa u kočenju izgubio kontrolu nad vozilom i prednjim desnim dijelom vozila udario pješakinju, S.M., koja je stupila na kolnik izlazeći iz dvorišta... uslijed kojeg udarca je S.M. zadobila brojne tjelesne ozljede... koje su okvalificirane kao osobito teška tjelesna ozljeda koja je neposredno dovela do smrti [S.M.]. Dakle, iz nehaja, kršenjem propisa o sigurnosti prometa tako ugrozio [sudionike u prometu] da je izazvao nesreću u kojoj je prouzročena smrt jedne osobe, čime je počinio kazneno djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa izazivanjem prometne nesreće iz čl. 272 stavci 1., 2. i 4. Kaznenog zakona....

Nadalje, [sud] je izvršio uvid u dokumente u spisu... Izvršio je uvid i u spis Prekršajnog suda u Rijeci br. P-678/05...“

9. Dana 5. rujna 2012. Županijski sud u Rijeci potvrdio je prvostupanjsku presudu. U odgovoru na prigovor *ne bis in idem* koji je podnio podnositelj zahtjeva, drugostupanjski je sud presudio kako slijedi:

„[Podnositelj zahtjeva] osporava prvostupanjsku presudu, na način da tvrdi kako ... se u konkretnom predmetu radi o presuđenoj stvari jer je inkriminacija kaznenog djela vezana za presudu Prekršajnog suda ... Međutim, konkretno kršenje prometnih propisa iz kojeg je nastupila posljedica izazivanja opasnosti u prometu i krajnja posljedica nastupanja smrti jedne osobe nije predviđena kao prekršajno postupanje pa [podnositelju zahtjeva] nisu mogle biti stavljene na teret u bitnom iste činjenice. Radi se o drugom zaštitnom objektu inkriminacije i drugoj težini povrede, te nije prihvatljivo stajalište [podnositelja zahtjeva] da se radi o već presuđenoj stvari ...“

10. Dana 29. siječnja 2013. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je zahtjev podnositelja za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude. U mjerodavnom dijelu Vrhovni sud presudio je kako slijedi:

„[B]udući se radi o drugom zaštitnom objektu djela i drugoj težini povrede, valja naglasiti da se u konkretnom slučaju ne radi o presuđenoj stvari ...“

11. Dana 29. svibnja 2013. Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je ustavnu tužbu koju je podnio podnositelj zahtjeva nedopuštenom kao očigledno neosnovanom. Rješenje Ustavnog suda dostavljeno je punomoćniku podnositelja zahtjeva 13. lipnja 2013. godine.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

A. A. Mjerodavno domaće pravo

1. 1. *Zakon o sigurnosti prometa na cestama*

12. Mjerodavnim dijelovima Zakona o sigurnosti prometa na cestama (Narodne novine br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001 i 76/2010) predviđeno je kako slijedi.

Člankom 53. stavkom 1. predviđeno je da je na cesti u naselju dopuštena brzina od 50 km na sat odnosno brzina dopuštena postavljenim prometnim znakom. Člankom 53. stavkom 2. za vožnju brzinom koja je između 30 do 50 km na sat veća od dopuštene propisana je novčana kazna u iznosu od 700,00 kuna i upis dva negativna prekršajna boda u evidenciju vozača.

Člankom 176. stavcima 1. i 3. propisano je da je svatko tko sudjeluje u prometnoj nesreći u kojoj je netko ozlijeđen dužan ostati na mjestu prometne nesreće, pružiti pomoć žrtvama, poduzeti sve što je u njegovoj moći da se otklone bilo koje druge opasnosti kako bi se omogućio normalan tok prometa, sačuvati dokaze, o prometnoj nesreći obavijestiti najbližu policijsku postaju i sačekati dolazak ovlaštene osobe koja obavlja očevid. Za nepoštovanje tih obveza propisana je novčana kazna u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna.

Člankom 239. stavcima 1. i 8. propisano je da vozila u prometu na cesti moraju udovoljavati određenim uvjetima u pogledu dimenzija, najveće dopuštene mase, osovinskog opterećenja i zaštite okoliša te imati ispravne propisane uređaje i opremu. Za nepoštovanje tih obveza propisana je novčana kazna u iznosu od 400,00 kuna.

2. 2. *Kazneni zakon*

13. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona (Narodne novine br. 110/1997 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u mjerodavnom razdoblju, glasila su kako slijedi:

Članak 63.

“2. Kazna oduzimanja slobode ili novčana kazna za prekršaj uračunava se u kaznu za kazneno djelo, ako opis tog djela odgovara prekršajnom djelu zbog kojeg je izrečena kazna.”

Članak 272.

“1. Tko kršenjem propisa o sigurnosti prometa tako ugrozi promet da izazove nesreću u kojoj je neka druga osoba teško tjelesno ozlijeđena, ili je drugome prouzročena imovinska šteta velikih razmjera, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

2. Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno iz nehaja, počinitelj će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine. ...

4. Ako je kaznenim djelom iz stavka 2. ovoga članka prouzročena smrt jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.“

B. Sudska praksa Europske unije

14. U svojim je presudama u predmetu C-525/15¹ *Luca Menci*, donesenim 20. ožujka 2018. godine, Sud Europske unije (CJEU) ispitao je li došlo do povrede načela *ne bis in idem* u slučaju kada su bile izrečene i kaznene i upravne sankcije zbog neplaćanja PDV-a. Sud Europske unije zaključio je da takvo dupliciranje postupaka i kazni predstavlja ograničenje načela *ne bis in idem* koje zahtijeva opravdanje. Konkretno, nacionalno zakonodavstvo u kojem je dopušteno dupliciranje postupaka i sankcija kaznene prirode mora imati cilj u općem interesu koji može opravdati dupliciranje postupaka i sankcija, pri čemu ti postupci i sankcije moraju imati dodatne ciljeve; mora uspostaviti jasna i precizna pravila koja omogućavaju pojedincima da predvide koje radnje ili propusti mogu biti podložni takvom dupliciranju postupaka i sankcija; mora osigurati da su postupci koordinirani kako bi se dodatna šteta koja nastane za dotične osobe kao posljedica dupliciranja postupaka ograničila na ono što je strogo potrebno; i mora ograničiti težinu svih izrečenih kazni na ono što je strogo potrebno u odnosu na težinu dotičnog kaznenog djela.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 4. PROTOKOLA BR. 7 UZ KONVENCIJU

15. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da mu je suđeno dva puta i da je dva puta kažnjen za isto kažnjivo djelo. Pozvao se na članak 4. stavak 1. Protokola br. 7 uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

¹ Napomena Ureda zastupnika: Očitom omaškom Sud je naveo broj predmeta C-525/15 umjesto broja C-524/15

“Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku iste države za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom te države.”

A. Dopuštenost

16. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. 1. Tvrdnje stranaka

17. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da mu je i u prekršajnom postupku i u postupku po optužnici suđeno i da je kažnjen u odnosu na isti događaj od 13. listopada 2004. godine.

18. Podnositelj zahtjeva istaknuo je da, budući da ga je Prekršajni sud u Rijeci izričito proglasio krivim jer je, *inter alia*, udario pješakinju za vrijeme vožnje, njegova osuda za prekršaj obuhvaća posljedice njegova nepridržavanja prometnih propisa. To ukazuje na to da su oba postupka vođena u istu svrhu, a to je osiguravanje sigurnosti prometa na cestama, među ostalim za sudionike u cestovnom prometu i pješake. Štoviše, kad su vlasti nadležne za podnošenje optužbi uključile posljedice postupanja podnositelja zahtjeva u činjenični opis prekršaja za koji je optužen, nije se moglo predvidjeti da će se protiv podnositelja zahtjeva voditi oba postupka.

19. Nadalje, dokazni postupak ukazivao je na to da su u oba postupka utvrđene iste odlučujuće činjenice – kao što je činjenica je li podnositelj zahtjeva kršio propise o prometu na cestama i je li vožnja brzinom većom od dopuštene uzrokovala smrtonosne ozljede pješakinji. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, kazneni sud nije uzeo u obzir kaznu koja mu je izrečena u prekršajnom postupku.

20. Konačno, podnositelj zahtjeva istaknuo je da vremenska povezanost dvaju postupaka nije bila dovoljno čvrsta jer je došlo do prekomjernog odlaganja u vođenju kaznenog postupka.

21. Vlada je tvrdila da se prekršaj za koji je podnositelj zahtjeva kažnjen odnosio na vožnju brzinom većom od dopuštene, upravljanje neispravnim vozilom i propust pružanja pomoći žrtvi prometne nesreće; međutim, kazneno djelo za koje je kažnjen u postupku po optužnici odnosilo se na neopreznu vožnju koja je rezultirala prometnom nesrećom i smrtnim stradavanjem druge osobe.

22. Vlada je nadalje ustvrdila da su prekršajni i kazneni postupak u ovom predmetu bili dovoljno usko povezani u naravi i u vremenu da čine koherentnu cjelinu. Kao prvo, kako su naglasili i Županijski sud u Rijeci i Vrhovni sud, razlikovala se svrha dvaju postupaka: prvi postupak po svojoj

je prirodi trebao djelovati kao opće odvrćajuće sredstvo pri čemu je njegov glavni cilj bio osigurati poštovanje prometnih pravila od strane sviju imajući na umu potencijalnu opasnost, dok se potonji postupak vodio zbog ozbiljnih posljedica nepridržavanja prometnih pravila od strane podnositelja zahtjeva.

23. Štoviše, Vlada je ustvrdila da u slučajevima prometnih nesreća sa smrtnim ishodom ni domaći zakon ni mjerodavna sudska praksa ne ostavljaju mjesta sumnji da bi se protiv počinitelja mogao, i da se kao opće pravilo hoće, voditi i prekršajni i kazneni postupak. Pretpostavka predvidljivosti stoga je bila ispunjena. Vlada je nadalje istaknula da prikupljanje i ocjena dokaza nisu bili duplicirani u onoj mjeri u kojoj je to bilo moguće, uzimajući u obzir svojstvene razlike između dvaju postupaka. Primjerice, zapisnik o očevidu i analiza krvi podnositelja zahtjeva prvo su korišteni u prekršajnom postupku, a zatim u kaznenom postupku. Kazneni je sud izvršio i uvid u prekršajni spis. Konačno, u prekršajnom postupku podnositelju zahtjeva izrečena je samo novčana kazna, dok je u kaznenom postupku osuđen na kaznu zatvora.

24. Kad je riječ o povezanosti u vremenu, Vlada je istaknula da je kazneni postupak pokrenut manje od šest mjeseci nakon pokretanja prekršajnog postupka i vodio se istodobno do 31. srpnja 2006. godine. Razdoblje koje je proteklo nakon toga bilo je nužna i prirodna posljedica veće složenosti kaznenog postupka.

2. 2. Ocjena Suda

(a) (a) Opća načela

25. Članak 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju tumači se na način da zabranjuje progon ili suđenje za drugo „kazneno djelo“ u mjeri u kojoj ono proistječe iz istovjetnih činjenica ili činjenica koje su bitno iste (vidi *Sergey Zolotukhin protiv Rusije* [VV], br. 14939/03, stavak 82., ECHR 2009; *Marguš protiv Hrvatske* [VV], br. 4455/10, stavak 114., ECHR 2014; i *A i B protiv Norveške* [VV], br. 24130/11 i 29758/11, stavak 108., 15. studenog 2016.).

26. U predmetima u kojima se postavlja pitanje na temelju članka 4. Protokola br. 7, trebalo bi utvrditi podrazumijeva li specifična nacionalna mjera koja je predmet prigovora, u biti ili u praksi, dvostruko suđenje na štetu pojedinca ili je, suprotno tome, ona posljedica integriranog sustava koji omogućava rješavanje različitih aspekata kažnjivog djela na predvidljiv i razmjernan način koji tvori koherentnu cjelinu kako dotični pojedinac ne bi time bio izložen nepravdi (vidi gore citirani predmet *A i B protiv Norveške*, stavak 122.). Cilj je članka 4. Protokola br. 7 spriječiti da osoba bude nepravedno dvaput gonjena ili kažnjena za isto kriminalizirano postupanje. Međutim, tim se člankom ne zabranjuju pravni sustavi koji zauzimaju „integriran“ pristup društveno štetnim ponašanjima koja su u pitanju, a posebice pristup koji uključuje usporedne faze pravnog odgovora na kažnjiva djela od strane različitih tijela i u različite svrhe (ibid., stavak 123.).

(b) (b) Primjena načela na ovaj predmet

(i) (i) *Jesu li oba postupka bila „kaznene“ prirode*

27. U usporedivim predmetima protiv Hrvatske koji su uključivali prekršaje, Sud je, na temelju „kriterija Engel“ (vidi *Engel i drugi protiv Nizozemske*, 8. lipnja 1976., Serija A br. 22), presudio da je prekršajni postupak „kaznene“ prirode u smislu članka 4. Protokola br. 7 (vidi *Maresti protiv Hrvatske*, br. 55759/07, stavak 61., 25. lipnja 2009.; *Tomasović protiv Hrvatske*, br. 53785/09, stavak 25., 18. listopada 2011.; i, u kontekstu prigovora na temelju članka 6., *Marčan protiv Hrvatske*, br. 40820/12, stavak 33., 10. srpnja 2014.).

28. Napominjući da stranke to nisu osporile, Sud ne vidi razlog da odstupi od zaključka donesenog u tim prethodnim predmetima te presuđuje da su se oba postupka u ovom predmetu odnosila na „kaznenu“ stvar u autonomnom smislu članka 4. Protokola br. 7.

(ii) (ii) *Jesu li djela bila iste prirode (idem)*

29. Pojam „isto djelo“ – element *idem* načela *ne bis in idem* u članku 4. Protokolu br. 7 – pojašnjen je u predmetu *Sergey Zolotukhin* (gore citiran, stavci 78. - 84.). Slijedom pristupa usvojenog u toj presudi, jasno je da utvrđivanje toga jesu li dotična djela bila ista (*idem*) ovisi o ocjeni koja se temelji na činjenicama (*ibid.*, stavak 84.), a ne, primjerice, o formalnoj ocjeni koja se sastoji od usporedbe „bitnih elemenata“ djela. Zabrana u članku 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju odnosi se na kazneni progon ili suđenje za drugo „djelo“ u mjeri u kojoj potonje proizlazi iz istovjetnih činjenica ili činjenica koje su u biti iste (*ibid.*, stavak 82.). Prema mišljenju Suda, izjave o činjenicama koje se odnose i na djelo za koje je podnositelju zahtjeva već suđeno i na djelo za koje je optužen odgovarajuća su polazna točka za njegovo odlučivanje o pitanju jesu li činjenice u oba ta postupka bile istovjetne ili bitno iste (vidi, s tim u vezi, gore citirani predmet *Sergey Zolotukhin*, stavak 83.). Sud se prilikom ispitivanja stoga treba usredotočiti na one činjenice koje predstavljaju skup konkretnih činjeničnih okolnosti koje uključuju istoga okrivljenika i koje su neraskidivo povezane u vremenu i prostoru, a čije postojanje treba dokazati kako bi se osigurala osuđujuća presuda ili pokrenuo kazneni postupak (*ibid.*, stavak 84.).

30. U ovom predmetu nema sumnje da su se i prekršajni postupak i kazneni postupak po optužnici odnosili na prometnu nesreću u mjestu Draga Brig koja se dogodila oko 11.20 sati 13. listopada 2004. godine (vidi stavke 5 i 8 ove presude).

31. U prekršajnom postupku podnositelj zahtjeva kažnjen je zbog raznih prekršaja na temelju Zakona o sigurnosti prometa na cestama, konkretno, zbog vožnje brzinom većom od dopuštene protivno članku 53. stavku 1., upravljanja neispravnim vozilom protivno članku 239. stavku 1. i neispunjavanja dužnosti sudionika u cestovnom prometu u slučaju nesreće

protivno članku 176. stavcima 1. i 3., kao što su ostanak na mjestu prometne nesreće, pružanje pomoći žrtvama, otklanjanje bilo koje opasnosti, očuvanje dokaza i obavještanje najbliže policijske postaje (vidi stavak 12 ove presude). U postupku po optužnici, podnositelj zahtjeva bio je kažnjen na temelju članka 272. stavaka 1., 2. i 4. Kaznenog zakona, koji se odnosi na nehajno izazivanje prometne nesreće kršenjem propisa o sigurnosti prometa na cestama, kojom je posljedično osobi prouzročena teška tjelesna ozljeda ili smrt (vidi stavak 13 ove presude).

32. Sud napominje da je, od triju predmetnih prekršaja, samo za vožnju brzinom većom od dopuštene (vidi stavak 7. ove presude) bilo navedeno, a naknadno i utvrđeno da je uzročno povezana s prometnom nesrećom kojom je prouzročena smrt osobe, što je upravo ono kazneno djelo za koje je podnositelj zahtjeva gonjen i kažnjen u kaznenom postupku (vidi stavak 8 ove presude). Dakle, Sud smatra da se prekršajni postupak odnosio na niz činjenica – konkretno, na upravljanje vozilom s istrošenim gumama i propust pružanja pomoći žrtvi prometne nesreće, neobavještanje policije i napuštanje mjesta nesreće prije dolaska ovlaštene osobe koja obavlja očevid – koje nisu obuhvaćene naknadnom optužbom za kazneno djelo (usporedi predmet *Hauser-Sporn protiv Austrije*, br. 37301/03, stavak 43., 7. prosinca 2006.).

33. Štoviše, činjenice zbog kojih je podnositelj zahtjeva bio osuđen na temelju članka 176. stavaka 1. i 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama nisu mogle biti dio kaznenog djela nehajnog izazivanja prometne nesreće iz članka 272. Kaznenog zakona jer su one obuhvaćale postupanje podnositelja zahtjeva nakon što se nesreća dogodila. Stoga se ne može reći da se činjenice zbog kojih je podnositelj zahtjeva kažnjen u prekršajnom postupku na temelju članka 239. stavka 1. i članka 176. stavaka 1. i 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama mogu smatrati bitno istima činjenicama zbog kojih je naknadno kažnjen u kaznenom postupku (vidi, *mutatis mutandis*, *Ramda protiv Francuske*, br. 78477/11, stavci 87. - 94., 19. prosinca 2017.). Stoga u se u tom pogledu ne otvara nikakvo pitanje na temelju članka 4. Protokola br. 7.

34. U skladu s tim, Sud neće dalje ispitivati prigovor podnositelja zahtjeva koji se odnosi na članak 239. stavak 1. i članak 176. stavke 1. i 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama jer se u tom pogledu ne otvara nikakvo pitanje na temelju članka 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju.

35. S druge strane, Sud napominje da je vožnja brzinom većom od dopuštene bila ključna za osudu podnositelja zahtjeva na temelju članka 53. stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama u prekršajnom postupku, a bila je važan dio optužbe protiv njega za kazneno djelo i njegove osude u kaznenom postupku (vidi stavke 5 i 8 ove presude). Prema tome, Sud u ovom predmetu smatra da je, u pogledu vožnje brzinom većom od dopuštene, prisutan element *idem* načela *ne bis in idem* (usporedi predmet *Gradinger protiv Austrije*, 23. listopada 1995., stavak 55., Serija A br. 328-C).

36. Sud nadalje napominje da je u ovom predmetu preklapanje činjenica koje su bile predmet i prekršajnog postupka i kaznenog postupka po optužnici bilo samo djelomično. Doista, osuda za prekršaj vožnje brzinom većom od dopuštene nije ni u kojoj mjeri uključivala izazivanje prometne nesreće kojom je prouzročena smrt druge osobe. Zapravo, prekršaj iz članka 53. stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama lakše je kažnjivo djelo obuhvaćeno težim djelom izazivanja prometne nesreće kako je predviđeno člankom 272. Kaznenog zakona, koje uključuje sve činjenice lakšeg kažnjivog djela kao i neke dodatne činjenice.

37. Sud u ovom trenutku ponavlja da Konvencija ne zabranjuje razdvajanje postupka izricanja kazne u određenom predmetu na različite faze ili dijelove, tako da se mogu izreći različite kazne, sukcesivno ili paralelno, za djelo koje se mora okarakterizirati kao „kazneno“ u autonomnom smislu tog pojma na temelju Konvencije. Države bi trebale biti u mogućnosti legitimno izabrati komplementarne pravne odgovore na društveno neprihvatljivo ponašanje (kao što je nepoštovanje propisa o prometu na cestama ili neplaćanje/utaja poreza) putem različitih postupaka koji čine koherentnu cjelinu kako bi se riješili različiti aspekti određenog društvenog problema, pod uvjetom da ukupnost tih pravnih odgovora ne predstavlja prekomjeran teret za pojedinca na kojeg se odnose (vidi gore citirani predmet *A i B protiv Norveške*, stavci 120. i 121.). Zapravo, mogu postojati dobri razlozi za suđenje zbog prometnih prekršaja pred prekršajnim sudovima ili posebnim prometnim sudovima po pojednostavljenom postupku, a jedan od njih je i djelotvornost.

38. U ovom je predmetu podnositelj zahtjeva tvrdio da je njegova prethodna osuda za logično lakše kažnjivo djelo sprječavala njegov naknadni kazneni progon za teže djelo (vidi stavak 36 ove presude). Međutim, Sud napominje da, ako kaznenom sudu ne bi bilo dopušteno osuditi podnositelja zahtjeva za teže djelo, koje je obuhvaćalo činjenice za koje on nije bio, a nije ni mogao biti, osuđen u prekršajnom postupku, podnositelj zahtjeva ne bi bio kažnjen za svoje cjelokupno postupanje, uzimajući u obzir sve činjenice i sveukupnu razinu njegove krivnje. Istodobno, čak i ako je preklapanje činjenica bilo samo djelomično, razdvajanje postupaka nosilo je rizik od „dvostrukog odmjeravanja“ kazne i neutemeljenog ponovnog progona, a oboje je u suprotnosti s načelom *ne bis in idem*. Dakle, čak i u takvim slučajevima Sud se mora uvjeriti da nije došlo, čak ni samo djelomično, do dupliciranja suđenja ili kazne (*bis*), kako je propisano člankom 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju.

(iii) (iii) *Je li došlo do dupliciranja postupka (bis)*

39. Kako je Veliko vijeće objasnilo u predmetu *A i B protiv Norveške* (gore citiran, stavak 130.), članak 4. Protokola br. 7 ne isključuje vođenje dvaju postupaka ako su ispunjeni određeni uvjeti. Točnije, da bi se Sud uvjerio kako nema dupliciranja suđenja ili kažnjavanja (*bis*) kako je

zabranjeno člankom 4. Protokola br. 7, tužena država mora uvjerljivo pokazati da su dotična dva postupka „dovoljno međusobno povezana u naravi i u vremenu“. Drugim riječima, mora pokazati da su postupci bili kombinirani na integriran način, tako da čine koherentnu cjelinu. To podrazumijeva ne samo da svrhe koje se nastoje ostvariti i načini na koje se one ostvaruju trebaju biti u naravi komplementarne i povezane u vremenu nego i da moguće posljedice takve organizacije pravnog postupanja prema spornom postupanju trebaju biti razmjerne i predvidljive osobama koje su njima pogođene (ibid., stavak 130.). Kad je riječ o uvjetima koje je potrebno ispuniti kako bi se dvojni kazneni i upravni postupci smatrali dovoljno povezanim u naravi i vremenu i time sukladnima kriteriju *bis* iz članka 4. Protokola br. 7, materijalni čimbenici za određivanje toga postoji li dovoljno bliska povezanost u naravi uključuju:

- pitanje jesu li se različitim postupcima nastojale ostvariti komplementarne svrhe te time riješiti ne samo *in abstracto* već i *in concreto* različiti aspekti spornog društveno nedozvoljenog ponašanja;

- pitanje je li dupliciranje dotičnih postupaka bilo predvidljiva posljedica, kako u pravu tako i u praksi, istog osporavanog ponašanja (*idem*);

- pitanje jesu li relevantni postupci vođeni na takav način da se što više izbjegne svaka dodatna šteta koja proizlazi iz dupliciranja postupka, a posebice dupliciranja u prikupljanju i ocjeni dokaza, ponajprije odgovarajućom suradnjom između različitih nadležnih tijela kako bi se osiguralo da se činjenice utvrđene u jednom postupku utvrde i u drugom postupku;

- i, iznad svega, pitanje je li kazna izrečena u postupku koji je prvi pravomoćno okončan uzeta u obzir u postupku koji je posljednji pravomoćno okončan kako bi se spriječilo da dotični pojedinac u konačnici snosi prekomjeran teret, s tim da je najmanje vjerojatno da će taj rizik postojati ako postoji mehanizam kojim se osigurava da ukupan iznos svih izrečenih sankcija bude razmjeran (ibid., stavci 131. - 132.).

Vjerojatnije je da će kombinirani postupak zadovoljiti kriterije komplementarnosti i usklađenosti ako su sankcije koje se moraju izreći u postupku, i koje nisu službeno klasificirane kao „kaznene“, specifične za predmetno ponašanje i time se razlikuju od „stroge jezgre kaznenog prava“ (ibid., stavak 133.).

40. U ovom je predmetu podnositelju zahtjeva 2006. godine izrečena novčana kazna u prekršajnom postupku zbog vožnje brzinom većom od dopuštene. Prije nego što je taj postupak okončan, protiv podnositelja zahtjeva 2005. godine podignuta je optužnica na temelju članka 272. Kaznenog zakona zbog izazivanja prometne nesreće u kojoj je druga osoba smrtno stradala zbog neoprezne vožnje. U tom je postupku u konačnici 2011. godine osuđen na kaznu zatvora.

41. Ocjenjujući povezanost u naravi između prekršajnog i kaznenog postupka u ovom predmetu– kao i različitih sankcija izrečenih podnositelju

zahtjeva – Sud napominje da je svrha prekršajnog postupka bila rješavanje podnositeljevog nepridržavanja propisa o prometu na cestama, posebice vožnje brzinom većom od dopuštene, kako bi se osigurao normalan tok prometa i spriječilo postupanje koje ugrožava javnu sigurnost (vidi stavak 5 ove presude). Kao što je Vlada objasnila, cilj je tog prekršaja odvratiti sve vozače od nepoštovanja ograničenja brzine, neovisno o tome izazove li njihovo postupanje prometnu nesreću ili ne. S druge strane, naknadni kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva vođen je upravo s ciljem rješavanja posljedica njegova nepridržavanja ograničenja brzine, odnosno kažnjavanja njegova postupanja koje je prouzročilo smrt pješakinje (usporedi, suprotno tome, gore citirani predmet *Gradinger*, stavak 54.). Sud stoga prihvaća da su se tim dvama postupcima nastojale ostvariti komplementarne svrhe u rješavanju različitih aspekata nepoštovanja propisa o sigurnosti prometa na cestama, s tim da je kazneni postupak ograničen na posebno teška kaznena djela, kao što je neoprezna vožnja kojom je prouzročena teška tjelesna ozljeda ili smrt (vidi stavak 13 ove presude).

42. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da ga je prekršajni sud kaznio i za smrt pješakinje. Iako je točno da je Prekršajni sud u Rijeci uključio smrt pješakinje u činjenični opis, iz teksta njegove odluke jasno je da su se stvarni prekršaji za koje je podnositelj proglašen krivim odnosili samo na vožnju brzinom većom od dopuštene (vidi stavak 5 ove presude). Prema hrvatskom pravu, zbog prouzročenja smrti u prometnoj nesreći ne može se kazneno goniti u prekršajnom postupku; umjesto toga, ono se tretira kao kazneno djelo podložno progonu po službenoj dužnosti od strane državnog odvjetnika u kaznenom postupku. Štoviše, u relevantno vrijeme dvojni postupci čija je svrha kažnjavanje, a kojima se kombiniraju prekršajni i kazneni postupak, bili su dio postupanja koje se obično poduzima radi izricanja sankcija u skladu s jasnim i preciznim pravilima za nepoštovanje propisa o sigurnosti prometa na cestama i za neopreznu vožnju kojom je izazvana prometna nesreća sa smrtnim ishodom (vidi stavke 12, 13 i 23 ove presude). Sud stoga ne može prihvatiti tvrdnju podnositelja zahtjeva da su dvojni postupci i kazna bili nepredvidljiva posljedica njegova postupanja.

43. Što se tiče načina vođenja postupaka, Sud napominje da kazneni sud nije samo koristio određene dokaze izvedene pred Prekršajnim sudom u Rijeci već je i izvršio uvid u prekršajni spis u cijelosti (vidi stavak 8 ove presude). Stoga se može zaključiti da je suradnja između dvaju sudova bila odgovarajuća i da su ta dva postupka činila koherentnu cjelinu (vidi, *a contrario*, predmet *Kapetanios i drugi protiv Grčke*, br. 3453/12 i dva druga predmeta, stavci 65. - 74., 30. travnja 2015., u kojem su podnositelji zahtjeva prvo bili oslobođeni optužbi u kaznenom postupku, a kasnije su im izrečene teške upravne novčane kazne za isto postupanje). Slijedom toga, podnositelj zahtjeva nije pretrpio štetu povezanu s dupliciranjem postupka veću od one koja je bila strogo potrebna.

44. Sud nadalje napominje da je, iako je Prekršajni sud u Rijeci podnositelju zahtjeva izrekao novčanu kaznu u iznosu od 95,00 eura zbog vožnje brzinom većom od dopuštene (vidi stavak 5. ove presude), kazneni sud podnositelja osudio na kaznu zatvora zbog neoprezne vožnje kojom je izazvana prometna nesreća sa smrtnim ishodom. Iako kazneni sud nije izričito uputio na novčanu kaznu koju je prethodno izrekao Prekršajni sud u Rijeci, Sud primjećuje da je podnositelja zahtjeva osudio na kaznu zatvora u trajanju od godinu i pol dana, dok je u relevantno vrijeme Kaznenim zakonom za takvo djelo bila propisana kazna zatvora u trajanju od najviše pet godina (vidi stavak 31 ove presude). Prema mišljenju Suda, izrečene kazne zajedno nisu premašile ono što je bilo strogo potrebno u odnosu na težinu dotičnih djela. Stoga se ne može reći da je podnositelj zahtjeva snosio prekomjeran teret (vidi mjerodavne kriterije izložene u predmetu *A i B protiv Norveške*, citirane u stavku 39 ove presude). Umjesto toga, tek nakon što je kazna za vožnju brzinom većom od dopuštene dopunjena kaznom za izazivanje prometne nesreće sa smrtnim ishodom, podnositelju zahtjeva u ovom je predmetu izrečena djelotvorna, razmjerna i odvratajuća kazna za njegovo postupanje. U svakom slučaju, sama činjenica da kazneni sud nije uputio *expressis verbis* na sankciju izrečenu u prekršajnom postupku ne mora sama po sebi biti dovoljna za zaključak da postupci nisu bili međusobno povezani u naravi.

45. Konačno, kada je riječ o povezanosti između dvaju postupaka u vremenu, Sud napominje da je policija u Rijeci prekršajni postupak pokrenula 25. studenog 2004. godine (vidi stavak 5 ove presude), dok je Državno odvjetništvo u Rijeci podiglo optužnicu za kazneno djelo otprilike sedam mjeseci kasnije, 9. lipnja 2005. godine (vidi stavak 7 ove presude). Iako Sudu nije poznat točan datum početka kriminalističke istrage u odnosu na podnositelja zahtjeva, iz optužnice je jasno da su podnositelj zahtjeva i niz drugih svjedoka već bili ispitani prije podizanja optužnice. Drugim riječima, dva su postupka zasigurno bila pokrenuta praktički u isto vrijeme (usporedi predmet *Jóhannesson i drugi protiv Islanda*, br. 22007/11, stavak 54., 18. svibnja 2017., u kojem je optužnica protiv podnositelja zahtjeva bila podignuta tek 15 i 16 mjeseci nakon što su porezna tijela donijela odluke u njihovim predmetima). Zatim su se ta dva postupka paralelno vodila još gotovo četrnaest mjeseci, kada je prekršajni nalog Prekršajnog suda u Rijeci postao pravomoćan, a da protiv njega nije podnesena žalba. Nakon toga je kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva trajao još šest godina i deset mjeseci na četiri razine nadležnosti, a to razdoblje, prema mišljenju Suda, samo po sebi ne može biti dovoljno da se prekršajni i kazneni postupak odvoje u vremenu (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *A i B protiv Norveške*, stavak 151.; i usporedi gore citirani predmet *Kapetanos*, stavak 67., u kojem je odgoda između okončanja dvaju postupaka iznosila između 9 i 14 godina; i predmet *Nodet protiv Francuske*, br. 47342/14, stavci 52. - 53., 6. lipnja 2019., u kojem Sud nije utvrdio dovoljno blisku povezanost dvaju postupaka u naravi ili vremenu). Konkretno, ne može se

smatrati da je dodatni protek vremena pred kaznenim sudovima nerazmjernan, zlonamjernan ili nerazuman, uzimajući u obzir činjenicu da je prekršajni nalog izdan kao rezultat žurnog prekršajnog postupka, dok se kazneni postupak, koji je po svojoj prirodi složeniji, vodio na četiri sudske razine. U navedenim okolnostima Sud je uvjeren da su ta dva postupka bila dovoljno povezana u vremenu.

46. Zaključno, prema mišljenju Suda, ciljevi kažnjavanja kojim se rješavaju različiti aspekti istog postupanja trebaju se razmatrati kao cjelina, a u ovom su predmetu ostvareni vođenjem dvaju predvidljivih komplementarnih postupaka koji su, bili dovoljno povezani u naravi i u vremenu, kako to zahtijeva sudska praksa Suda, da bi se smatralo da čine dio integriranog sustava sankcija prema hrvatskom pravu za nepoštovanje propisa o sigurnosti prometa na cestama i posljedično izazivanja prometne nesreće. U tim je postupcima postojala odgovarajuća razina suradnje između dvaju sudova, a izrečene kazne, zajedno, nisu podnositelju nametnule prekomjernan teret, već su bile ograničene na ono što je bilo strogo potrebno u odnosu na težinu kaznenog djela. U svjetlu gore navedenog, Sud utvrđuje da nije došlo do zloupotrebe prava države da izrekne kaznu (*jus puniendi*) i ne može zaključiti da je podnositelj zahtjeva pretrpio bilo kakvu nerazmjernu štetu kao posljedicu dupliciranja postupaka i kazni. Umjesto toga, ti postupci i kazne činili su koherentnu i razmjernu cjelinu (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *A i B protiv Norveške*, stavci 112., 130. i 147.).

47. Stoga nije došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da nije došlo do povrede članka 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 8. listopada 2020. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Abel Campos
Tajnik

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist